Leto XIX., št. 2.

Poštnina plačana v gotovini
V Ljubljani, 25. januarja 1932

V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček. račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za člane izvod Din 1.—.

Oglasi po ceniku.

Telefon štev. 3478.

Akcije strokovno organiziranega delavstva v Jugoslaviji.

»Ujedinjeni Radnički Sindikalni Savez Jugoslavije«, vrhovna centrala svobodnih strokovnih organizacij, je pozval vse svoje organizacije, da povsod skličejo shode, sestanke, seje, ter razpravljajo na njih o važnih vprašanjih, ki danes težijo delavski razred. In to je **gospodarska kriza,** ki vedno hujše udarja po delovnem ljudstvu in ustvarja cele armade brezposelnih. Druga važna zadeva je **položaj v delavskem zavarovanju.** Zahtevamo avtonomijo, hočemo že enkrat v svojih institucijah imeti svojo besedo in upravljati s svojim denarjem. **Stanovanjska kriza** je tretja zadeva, ki kruto biča del. razred. Četrto, kar delavstvo boli, so **Delavske zbornice.** Volitve v Delavske zbornice bi se morale vršiti že pred dvemi, tremi leti. A se to vedno zavlačuje in s tem nekako jemlje samouprava tem ustanovam. **Novi obrtni zakon** je tu in potrebno je, da se povede za pravilno izvajanje živa akcija strokovnih organizacij. Ta akcija naj dobiva svoj vidni izraz v tem, da se pošiljajo odgovarjajoče resolucije banski upravi v Ljubljani, ministrstvu za trgovino in industrijo v Beogradu in Delavski zbornici v Ljubljani. Posebno k čl. 253. let. 2 je treba zahtevati, da se postavijo zavodi za poklicno izbiro pod strokovno vodstvo paritetnih odborov, v katerih bodo zastopani poleg zastopnikov delodajalcev **paritetno** tudi zastopniki delojemalcev.

K čl. 263. lit. 1, 2, pa se mora zahtevati, da se doba učenja ne sme določiti na predolgo dobo ter naj organizacije stavijo svoje predloge glede časa učenja. Delodajalci zahtevajo vsevprek štiriletno učno dobo, kar je mnogo.

K čl. 312. Mojstrski izpiti predstavljajo za pomočnike veliko nevarnost. Delodajalci niso zahtevali teh izpitov za to, ker bi jim bilo toliko do boljše strokovne izobrazbe, kakor govore, temveč predvsem zato, da bi se obranili preko mojstrskih izpitov konkurence. Zato naj zahtevajo strokovne organizacije, da se sestavi komisija iz štirih članov, izmed katerih naj imata dva fakultetno izobrazbo. Le tako sestavljena komisija bo služila namenom prave strokovne izobrazbe.

Strokovna komisija za Slovenijo je pozvala z okrožnico in nasveti vse organizirano delavstvo amsterdamskega pravca in ki je včlanjeno pri nji, da z vso odločnostjo zahteva od odločilnih forumov, da se predlogi, izraženi in poslani v resolucijah, upoštevajo.

V več krajih, kakor v Mariboru in drugod so se že vršili shodi in sestanki, ter poslale resolucije na bansko upravo, predsedniku vlade, ministru socialne politike in narodnega zdravja, finančnemu ministru in URSSJ-u v Beogradu.

V resolucijah je povedano vse, kar zahteva strokovno organizirano delavstvo v tem času ostre gospodarske krize.

Resolucija

• gospodarski krizi in o brezposelnosti delavcev in nameščencev.

Zbrano delavstvo je razpravljalo o današnji gospodarski krizi in o brezposelnosti delavcev in nameščencev ter sklenilo sledeče sklepe:

I.

Delavstvo soglaša z deklaracijo, ki je bila podana od zastopnikov delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij Ujedinjenega Radničkega Sindikalnega Saveza Jugoslavije, ter osvaja konstatacije te deklaracije, in sicer:

a) Pomladi 1929 se je začel pri nas katastrofalen padec cen kmečkih pridelkov. Najprej je padec zadel žitnice, a pozneje so padle cene vseh kmečkih pridelkov, tako da danes dosegajo komaj eno četrtino predvojne vrednosti. Ta padec cen je imel za posledico strašno krizo poljedelskega delavstva, prezadolženost in propadanje kmetijstva in sploh obubožanje kmečkega prebivalstva ter s tem številno preseljevanje v mesta in trge, kjer išče dela.

b) Z umetno zaščito pred inozemskim blagom se je kmečka storitev ogromno razvijala. Z znižavanjem delavskih mezd je kmečka pridobitna storitev nadoknadila primanjkljaje, ki so se pokazali pri zmanjšani kupni moči.

c) Svetovna gospodarska kriza, ki so jo povzročili s svojo katastrofalno politiko internacionalni karteli in trusti, ni mogla ostati brez posledic tudi za našo državo. Mesto, da bi s povečanjem produktivnih moči, s tehnično organizirano racionalizacijo, imelo koristi vse človeštvo, a posebno široke mase s tem, da bi se povišale mezde, da bi se skrajšal delovni čas in uzakonile socialne zaščite, je internacionalni kapitalizem — podpiran s carinskimi nacionalizmi posameznih držav — izkoriščal tako nastalo gospodarsko situacijo ter z ene strani visoko držal cene svojim proizvodom, a z druge strani zopet zmanjšal mezde delovnemu ljudstvu.

d) Na ta način se je ustvarilo nesorazmerje med močno pojačano kapaciteto produkcije in zaostanek kupne moči ljudskih množic; nesorazmerje med nizkimi cenami kmečkih proizvodov in visokimi cenami mestnih proizvodov; nesorazmerje delavskih mezd in velikih dobičkov industrije. To nesorazmerje, podkrepljeno s svetovno gospodarsko krizo in z omajanim zaupanjem v denarne zavode je izzvalo tudi pri nas nezaupanje vložnikov v denarne zavode in nervoznost vlagateljev, v katerih vlogah počiva pridobitna storitev.

e) Mere, ki so bile podvzete, da se zaščitijo denarni zavodi in odstrani nezaupanje vložnikov, da niso mogli realizirati svojih vlog, kakor bi hoteli, so bile pravilne. A to samo v toliko, v kolikor so se nanašale na politiko vlagateljev. Zelo škodljivi pa so ti postopki bank napram pridobitnim storitvam. Mesto, da s svojimi polnimi tresorji nemoteno finansirajo industrijska in obrtna podjetja, so privedli do popolne ustavitve svojih poslov, iz česar je sledilo tudi splošno odpuščanje delavstva. Stotisoče delavstva je vrženega naenkrat strašnima pošastima v čeljusti: lakoti in zimi.

f) Na drugi strani je en del industrije, ki je po veliki večini inozemska, planil, da v teh trenutkih gospodarske in socialne krize situacijo izkoristi in da svojim zaposlenim delavcem in nameščencem pod pretvezo krize, zniža mezde in plače, ki so bile že itak pod vsakim eksistenčnim minimumom. Na ta način so krizo še bolj poostrili in težave še povečali.

II.

Konstatirajoč to, zbrano delavstvo osvaja zahteve deklaracije in zahteva:

a) Izdelati se ima gospodarski načrt za našo državo, s katerim se že za nekaj let naprej odredi, katere industrijske panoge se naj v Jugoslaviji razvijajo in podpirajo.

b) Carinska in trgovska politika se mora prilagoditi našim produktivnim in potrošnim potrebam.

c) Nad bančnim kapitalom se ima uvesti kontrola. Da se industriji in obrti omogoči nemoteno finansiranje in sicer tako, kakor je to bilo pred naskoki vlagateljev na banke. To je prav lahko izvesti brez vsakršnih pretresov in rizika, ker je v bankah koncentriran naš nacionalni kapital, ki leži danes kot neproduktivna večina.

d) Kartelska stremljenja naših pridobitnikov je treba postaviti pod kontrolo.

e) Onemogočiti je treba uvoz industrijskega blaga, ki ga lahko naša industrija proizvaja.

f) Pridobitnino in porabo je treba osvoboditi od velikih javnih davkov.

g) Poljedelsko pridobnino je treba reorganizirati in s strokovnimi šolami ter zadružnimi organizacijami dvigati poljedelsko kapaciteto.

h) Kupno moč mesta treba razvijati, a posebno je treba dvigati kupno moč delavcev in nameščencev s tem, da se ustvarja zaposlitev, povišajo mezde in plače.

i) V prvi vrsti je pa potrebno, da se uzakoni socialno zavarovanje, posebno panoge za brezposelnost, za slučaj onemoglosti in smrti.

j) Potrebno je, da se takoj onemogoči podaljšanja delovnega časa in da se kršitve odredb o delovnem času najstrožje kaznujejo. Delovni čas sploh pa naj se zmanjša in to ne samo radi razširjanja možnosti zaposlitve, nego tudi radi povišanja delavskih mezd in nameščenskih plač, da bi se tako ustvarila naknada za povečano produktivnost vsled tehničnega in organizacijskega napredka. Takoj treba prenehati od samovoljnega tolmačenja predpisov Zakona o zaščiti delavcev, a posebno tistih, s katerimi so iz zaščite glede dolgosti delovnega časa izvzeti desettisoči delavstva in prepuščeni brezmejni eksploataciji.

k) Po vzgledu zakonite postavitve cen žitu, je potrebno, da se tudi zakonito regulira delavska mezda na bazi kulturnega eksistenčnega minimuma.

l) Država mora potom javnih borz dela dati znatna denarna sredstva na razpolago, da se tako pomaga brezposelnim.

m) Občine, banovine in država naj začno z javnimi deli, na katerih bi zaposlila brezposelno delavstvo.

III.

Poleg tega zahteva zbrano delavstvo: **da banska uprava in vse občine dado takoj na razpolago za takojšnjo pomoč brezposelnim odgovarjajoče zneske in da za tekoče leto, ne samo država, nego tudi banske uprave in vse občine v svojih rednih budžetih zagotovijo večje vsote za pomoč nezaposlenih delavcev in nameščencev in to izplačujejo prvenstveno preko njihovih strokovnih organizacij.**

IV.

Zbrano delavstvo je prepričano, da so navedene mere neobhodno potrebne, da se zavre porast krize in da se rešijo njene nedolžne žrtve: brezposelno delavstvo. **Ali zavedajo se tudi tega, da je prvi pogoj, da se realizirajo te zahteve: močne razredne delavske in nameščenske organizacije. Zato pozivajo vse delavce in nameščence Jugoslavije, da se organizirajo v svobodnih strokovnih organizacijah U. R. S. S. J.**

O položaju v **delavskem zavarovanju** je delavstvo poslalo sledečo resolucijo:

Strokovno organizirano delavstvo je razpravljalo o situaciji v ustanovah delavskega zavarovanja. Delavstvo potrjuje zahteve in konstatacije, ki jih je izrekel zadnji državni sindikalni kongres URSSJ glede delavskega zavarovanja. Poudarjamo pa pri tem, da se je že itak slabo stanje zavarovanja sedaj še poslabšalo. Primanjkljaji so narastli. Postopa se z delavci pri okrožnih uradih vsak dan slabše. Dajatve se zmanjšujejo. Nezadovoljstvo delavcev in nameščencev vedno bolj narašča in to radi birokratskega vodstva institucij delavskega zavarovanja in radi komisariatstva.

Konštatiramo vse to, poudarjamo zahteve integralnega in strogega izvajanja zakona o zavarovanju delavcev in **potrebo takojšnje obnove samouprave v vseh forumih delavskega zavarovanja.**

Najemnine so danes tako visoke, da sedaj, ko delodajalci znižujejo delavske mezde, ko tovarne stoje in je delavstvo brez dela, sploh mnogim in mnogim ni mogoče plačevati teh najemnin. Zato delavstvo zahteva:

Strokovno organizirano delavstvo je razpravljalo o najemninah, ki so tako visoke, da jih delavstvo več ne zmore in je konštatiralo:

1. Da so cene stanovanj v vseh večjih mestih Jugoslavije strašno visoke in v velikem nesorazmerju z višinami delavskih mezd in mesečnih plač nameščencev, uradnikov, državnih in samoupravnih, ter delovnega ljudstva sploh.

2. Vprašanje zdravega stanovanja je eno glavnih vprašanj prebivalstva. Dandanes se to posebno drastično vidi v veliki umrljivosti in tuberkulozi, kar je v zvezi s slabim stanovanjem.

3. Splošna zahteva je, da se stanovanjskemu vprašanju posveti javna pozornost.

Na podlagi teh konstatacij **zahtevamo:**

1. Da se naj oblast zanima za stavbeno gibanje in se v ta namen oživijo odredbe iz prvotnega zakona o stanovanjih iz l. 1922.

2. Da se zadružnemu stavbinskemu gibanju posveti posebna pažnja in dado zakonite olajšave, ki bodo omogočile zadružno delavnost na tem polju.

3. Da majhna stanovanja uživajo vse olajšave glede obremenitve javnih dajatev, da se tako omogoči pocenitev stanovanj.

4. Da se z javno kontrolo najemninskih cen preprečijo nesolidne cene.

Da se izvedejo že enkrat volitve v Delavske zbornice, da preneha nezakonito stanje v teh delavskih institucijah, delavstvo zahteva:

Strokovno organizirani delavci so razpravljali o situaciji v Delavskih zbornicah in konštatirali:

1. Položaj v Delavskih zbornicah je nezakonit. Mandat članov zbornic je že davno potekel. Po § 44 Zakona o zaščiti delavcev in po § 19 zborničnega statuta traja mandat članov plenuma 3 leta. Tako je tudi mandat plenuma ljubljanske Delavske zbornice potekel že pred 4 leti. Tako stanje je nezakonito.

2. Za Delavske zbornice se zbirajo prispevki od delavcev in nameščencev. Vsi ti prispevki se smejo pobirati in trošiti v smislu § 62 in 63 Zakona o zaščiti delavcev in § 86, 87 in 88 statuta Delavske zbornice le na podlagi polnomočnih sklepov skupščine Delavske zbornice. Ali med tem se te skupščine niso sklicevale že več let. A če bi se tudi sestajale, njihovi sklepi bi ne bili zakoniti, ker so člani plenuma zgubili svoje mandate. Zato je tudi pobiranje in izdajanje sredstev za zbornico nezakonito.

3. Sestav plenuma Delavskih zbornic in s tem tudi ljubljanske ne odgovarja več položaju delavcev in nameščencev, kar se tiče volilcev zbornic, pa niti njihovih strokovnih organizacij.

Iz vseh teh razlogov zahtevamo, da se takoj razpišejo volitve za Delavske zbornice.

Druga polovica meseca januarja, v kateri se vrše tudi volitve delavskih zaupnikov, je čas proletarskega dviga, samozavesti in akcije.

Anketa o brezposelnosti.

15. januarja t. l. se je vršila v prostorih Delavske zbornice v Beogradu anketa — konferenca, ki jo je sklicalo na zahtevo U. R. S. S. J. in Delavske zbornice ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja. Strokovna komisija za Slovenijo je bila zastopana po svojem predsedniku s. Jernejčiču, tajniku sodr. Stankotu in blagajniku s. Jakominu. Delavsko zbornico je zastopal sodr. Uratnik.

Minister za socialno politiko je pri otvoritvi konference izrazil svoje mnenje, da naj anketa razpravlja stvarno in stavi dobre predloge. Anketi je predsedoval načelnik v socialnem ministrstvu Dušan Jeremić.

Kot govorniki so nastopili vsi znani beograjski voditelji delavstva in voditelji industrije. Anketa je bila zelo živahna. Govorniki so razprostrli celokupen problem brezposelnosti, posredovanja za delo in direktne pomoči brezposelnim. Važno je, da vsi delavci in delodajalci enako dobro razumejo važnost tega problema in da pokažejo drug do drugega dobro voljo ter ta težak problem rešijo. **Delavstvo je dosedaj sprejelo vsako žrtev nase.** Zato je tolažljivo dejstvo, da so se tudi podjetniki toliko povzpeli, da hočejo sedaj doprinesti tudi žrtve s svoje strani. Dr. Glaser predlaga javno pomoč brezposelnim preko borz dela, nadalje **uvedbo zakona o zavarovanju proti brezposelnosti,** ki bo še dolga leta ostala v naši državi kroničen pojav gospodarskega in

socialnega napredka. **Brez tega zavarovanja je ves sistem delavskega zavarovanja šepav, nedostaten, neenak, ranjen in bolehen.**

Za dr. Glaserjem je nastopil dr. Živko Topalović, ki je prinesel izvirne statistične podatke o brezposelnosti ter ugotovil, da se mora proti temu stalnemu naraščanju nastopiti s sistematičnimi sredstvi in ne z majhnim orožjem.

Dr. Obljuden je zahteval, da državni uradi za zavarovanje vodijo natančno statistiko o brezposelnosti, kajti oni so edina ustanova, ki nam dopušča, da spravimo brezposelnost v konkretne številke. **Očita tem ustanovam, posebno pa borzam, da vidijo v delavcih, ki iščejo kruha, samo stvar, samo predmet, ki se mora rešiti, kakor se rešuje papirnati akt. Toda delavec ni papirnati akt, on je človek s socialnimi pravicami za sebe in za one, ki so v njegovi družinski oskrbi. To čudno mentaliteto je treba z vso strogostjo iztrebiti iz naših delavskih borz, tako da jih bodo brezposelni poiskali v toplem zaupanju in ne v strahu, kakor se to danes dogaja.**

Za dr. Obljudenom, katerega so poslušali navzoči z veliko pozornostjo, je nastopil Marodič kot zastopnik trgovskih zbornic. Prinesel je s seboj mnogo zelo zanimivega materijala, ki meče čudno luč na gotova podjetja. Tako mu je n. pr. znano, da je neko podjetje zaprosilo za dovoljenje, da zaposli nekega inozemca. Ko je ta prošnja bila odbita, je isto podjetje iz zlobe obrat zaprlo in vrglo na cesto tudi naše delavce-domačine. Take reči se ne smejo dogajati. Delodajalec mora sodelovati pri reševanju krize brezposelnosti, ako ne, se ga mora k temu z zakonskimi uredbami prisiliti. V imenu trgovskih zbornic je izjavil, da bodo one radevolje in iskreno sodelovale za zaščito brezposelnih.

Nastopili so še drugi govorniki, ki so predložili stanje brezposelnosti v posameznih krajih države. Izdelane so bile resolucije, ki se jih predloži ministrstvu za socialno politiko v pretres in v rešitev.

Za delavstvo pa je eno glavnih dejstev to, da se bo te zahteve uredilo v resnici z zahtevami močnih razrednih svobodnih strokovnih organizacij. A borze dela morajo dobiti samoupravo in v njih mora delavstvo odločevati. Birokratizem pa se naj likvidira.

STROKOVNI VESTNIK.

K generalnemu članskemu sestanku članov S. M. R. J. Jesenice.

V nedeljo, dne 10. januarja t. l., se je dopoldne v Delavskem domu vršil sestanek in na njem je poročal s. Jeram o splošnem položaju.

Položaj se poslabšuje vsled pomanjkanja sirovin. Ustavila se je ena martinska peč, ker kljub urgencam iz neznanega vzroka ne dospe sirovo železo iz Vareša. Med podjetjem in državo so se vršila pogajanja radi cen, ki bi morala biti pa po odgovoru ministrstva sporazumljena in je baje ministrstvo samo izdalo odlok, da se železo takoj dostavi, toda tudi kljub temu ga še ni tu. Podjetje je v skrajni sili naročilo 100 vagonov od Alpin Montanske družbe, kateri znajo dospeti do torka 12. januarja, nakar se z ustavljeno pečjo iznova prične obratovati. Trideset delavcev iz martinarne je začasno poslanih na dopust; podjetje je hotelo ustaviti tudi žično valjarno, intervenirala sva z obratnim zaupnikom žične valjarne, Mohoričem, in uspelo nama je, da se obrat vzdrži do torka in če pride sirovo železo do tedaj, se bo morda obratovalo naprej; v ostalih obratih še ni bilo mogoče doseči normaliziranja delovnega časa, posebno za splošno žičarno ne. Obča kritika je razumljiva, ker se različno dela. Pri tem imamo obratni zaupniki velike težave in nam pač ne uspe vseh zadovoljiti; kar pa vidimo, da je absolutno mogoče, v tem tudi ne popustimo. Najavljeno je, da se bo vsled pomanjkanja sirovin skrčil obrat tudi še na Javorniku, kjer je bil do sedaj le delno skrčen. Nejasnost je, ali bo januar zaključil krizo ali ne. Posamezne družine dobesedno že sedaj stradajo. Predujma so nekateri prejeli komaj po pet ali osem kovačev napram 200 ali 300 dinarjev poprej. Za najtežje prizadete delavce in družine sem napravil kot glavni zaupnik vlogo na bansko upravo — inspekcijo dela — za nujno pomoč in zahteval 200.000 Din, kateri znesek naj bi se potom upravnega odbora Bratovske skladnice razdelilo med najbolj prizadete. Banska uprava pa na vlogo še ničesar ni odgovorila in bojim se, da je ta vloga glas vpijočega v puščavi, dasi je pomoč nujna in jaz sem storil samo svojo dolžnost, da sem oblast opozoril na to. Ako pridejo podpore, poskrbim z zaupniki, da se izda pomoč takoj, nimam pa na to mnogo upanja! Naj bi nam vsaj z Din 100.000 pripomogli. Bilo bi tudi to mnogo v tej sili. Prispevalo pa naj bi tudi podjetje za to.

Napravil sem tudi vlogo na zvezo hišnih posestnikov na Jesenicah, da naj znižajo najemnine za 30 odstotkov in naj za januar ne zahtevajo cele najemnine. V odgovoru pravijo, da nimajo ničesar proti temu, če posamezniki znižajo najemnine, da so bili objavljeni pozivi predsednika iz Ljubljane, kar dokazuje, da so socijalno čuteči; ker pa to delavstvu nič ne pomaga v lepih apelih, v bistvu pa ostaja pri starem, je tudi v tem delavstvo primorano, da si s solidarnostjo samo pomaga. Sicer pa je čudno, da se ne smatra stanovanje kot življenska potrebščina. Oblasti so izdale pozive za znižanje cen mesa, kruha in za trgovine, z isto pravico pa bi oblasti morale izdati poziv za znižanje najemnin vsaj v višini našega predloga, ker se mora vendar tolmačiti stanovanje tudi kot življenska potrebščina. Ker ne postoja tozadevno pri nas več zaščitni zakon najemnikov, bomo potom zaupniškega zbora zahtevali od gospoda bana, da se prizna stanovanje kot tako kot življenska potrebščina, tako bo potem oblast imela polnomočje odrediti znižanje najemnin, ker vsi sloji morajo svoj delež krize prevzeti nase in bodo, hočeš-nočeš, morali tudi hišni posestniki.

Pozivam Vas vse, da vse delavce obvestite, naj se vsaka stranka sama v toku prihodnjih dni pogaja za znižanje najemnin; posamezni oddelki poročajte o rezultatu zaupnikom, kateri bomo imeli v sredo sejo in na kateri bomo čuli, koliko resne volje je med posestniki. Ako ne bo nobenega rezultata, tedaj bo organizacija sklicala shod, na katerem, če ne bo drugega izhoda, bomo sklenili najemninsko stavko dotlej, da se bodo gospodje hišni posestniki uklonili. (Za ta poziv je žel sodrug Jeram gromovit aplavz.) Nadalje je govoril o obupnem stanju nekatere industrije v Jugoslaviji, kjer delavci še bolj trpijo, kot na Jesenicah; iznesel je nekaj statističnih primerov o velikosti te kapitalistične svetovne krize, ki ustavlja cele ogromne tovarne v vsej Evropi in posebno karakteristično obtipal svetopisemsko Ameriko, ki v svojem bistvu nesocijalnosti postaja najbolj nekulturen del sveta. Pokazal je na Francijo, od koder se nam domačini morajo vračati, dasi je to dežela zlata. Jo tudi objemlje kriza, zato pa se morajo tujezemci umikati sedaj od dela. Kaj bodo delali doma?... Mnogi so se vrnili brez vsega nazaj, slabi, izmučeni, in s Cankarjem in z nami vred vzdihujejo: »O domovina, Ti si kakor vlačuga, kdor te resnično ljubi, ga zaničuješ in kdor te zaničuje, ga ljubiš.«

Za tem je poročal o volitvah obratnih zaupnikov, katere se bodo letos vršile brez vsakega kompromisa. Prečital je kandidatno listo obratnih zaupnikov, in na stavljena vprašanja, zakaj on ne kandidira, odgovoril, da je tri leta bil v funkciji in se smatra za opravičenega, da se ga izpusti za to leto. Pozval je vse člane, da poskrbijo, da bo na dan volitev šel vsak volit. Vse delavstvo je treba pozvati, da voli kandidate S. M. R. J. s parolo: ena organizacija dosti v eni tovarni, kar je članstvo z navdušenjem podprlo z aplavzom. Za tem je bilo glasovanje za kandidatno listo, ki je bila soglasno proti 5 glasovom odobrena. Nosilec kandidatne liste je sodrug Mohorič Franc za Savo, Walter Ivan za Javornik in Bucek Josip za Dobravo.

Za tem je prešel na zadnjo točko dnevnega reda in govoril o tem,

kaj se učimo iz sedanje krize?

Leta in leta sem že razlagamo zaupniki, da kriz ne bo konca, dokler ne bo konca kapitalističnega načina produkcije in gospodarstva. Delavci pa so mislili, da je to samo naš bavbav, kakor ga razlagajo popi vernikom o Belcebubu in peklu. Mnogi so nam odgovarjali: »strašijo nas zato, da bi se organizirali. Kaj pa nam morejo še vzeti, saj tako nič nimamo.« Danes bo vsak lažje razumel to nepobitno resnico, žal, da nevednost zamore odpraviti šele konkretna resnica, ki vzdrami spoznanje, sicer bi nam bili vsi organizirani kovinarji sledili, ko smo klicali vse, svoji k svojim, skupaj vsi v Stan in Dom, mesečno po tri kovače za hranilne vloge, v sili bo ta denar prav prišel. Nekateri, po obvezi opravičeni, so nam sedaj hvaležni, ker jim lahko izplačamo po par kovačev v najhujši sili. Pozivali smo vse, da se priključijo v našo konzumno zadrugo, toda vsaki petek ob predujmu še sedaj mnogi, absolutna večina, nosite svoj zaslužek privatnemu dobičku v korist, dasi bi 2000 kovinarjev lahko ustvarjalo čudeže potom solidarnosti in zadružništva. Danes hočem govoriti o tem, ker danes me boste lažje razumeli, kot kdaj poprej v dobrih časih, dasi vem, da boste po shodu potem mnogo zabavljali čez me. Toda povedal bom resnico, ki je neizpodbitna in če je morete prebaviti, prav, če ne Vam naj pa v želodcu obleži. Ko sem pred letom in več pozivljal kovinarje za štednjo v Stan in Dom, so mi večinoma rekli: »Jeram, ti si nor, ti češ samo denar in zopet denar, mi ne moremo.« Odgovarjal sem jim in Vam: **»Vi ničesar ne morete, kar naj bi bilo prostovoljno, zase. Ako pa Vam enkrat podjetnik odtrga od plač več na teden kakor tirjam jaz od Vas za Vas na mesec, tedaj boste pa lahko.«** Na te trditve sem dobival odgovor: »ja, kaj pa nam morejo še vzeti, saj že sedaj nič nimamo.« Danes pa, ko smo pod težo razmer in krize in enega dela še neorganiziranega delavstva morali popustiti na svojih plačah, da bomo izgubili od 50 do 250 Din na mesec, sedaj pa lahko daš, kaj!? Nismo mogli dati in prišteditи sebi dva in pol milijona dinarjev, sila jih je vzela in jih bo imela. Ko bi bili pa mi, nas 2000, mesečno plačevali v svoj borbeni fond po samo 100 Din mesečno, bi, vzemimo v petih letih, spravili skupaj ogromno vsoto osemnajstih milijonov dinarjev z obrestmi vred in bi sedaj brez skrbi šli preko te krize s polnimi tedenskimi plačami, makar dva meseca, poleg tega pa bi niti fička ne popustili na svojih plačah, tako da bi nas kriza nič ne stala. Seveda bi rekel kdo, da je to fantazija, govoriti o tolikih milijonih. Da, sodrugi, v našem Savezu se v tem pravcu premalo vodi resnih računov za dvig gospodarskega smisla med članstvom in dokler se ne bo vodilo o tem računa, bodo kovinarji, kakor ostalo delavstvo, kot pomilovani vrabčki na veji v zimi kavsali drobtinice usmiljenja.

Oprostite mi, razburja me vsa ta trda resnica, vsled katere ne morem spati! Proč z usmiljenjem! Mi organizirani usmiljenja ne poznamo in ga ne pričakujemo, mi tirjamo samo svoja prava, svoje plačilo za svoje delo, ki ga nam tuja roka krade v brezdelju. Staro leto je minulo, odtajajte se iz sna in zaspanosti, poženite svoje žene v našo konzumno zadrugo. Svoj dom imaš, zadružništvo Ti ga je dalo, kulturno organizacijo imaš, pa nisi nje član, pustiš se odirati povsod in od vseh ter zaničevati. Sodrugi, ko bi bili sedaj vsi člani naše konzumne zadruge, bi tudi ta lahko dala kakega pol ali cel milijon za čas krize. Kam ste znosili dobičke, ali Vam jih kdo vrača? Kredite se Vam ustavlja! Spreglejte vendar! Da, mi, mnogi zaupniki, nismo več sužnji kapitalizma. Popolni smo v dejanjih v naši fronti, revolucijonarnost z vpitjem, kolom in krampom je fraza, revolucijonarnost je to, kar sem Vam povedal. V dejanjih je to izvedljivo in ako se na občnem zboru, ki bo prihodnji mesec, ne priključite vsi organizirani kovinarji v naše zadružništvo in borbeni fond, se bom zahvalil za vsako funkcijo, ker ne maram biti zaupnik v organizaciji, ki noče z dejanji postati revolucijonarna. Enkrat živim in vero imam v zmago socijalizma, ki je znanost in resnica in ne razlaga usmiljenja.

Pojdite in pozovite vse delavstvo, naj v tem letu naredi ta korak naprej v našo skupnost, da si vrnemo, kar nam je bilo s silo vzeto.

Za tem je bil sestanek zaključen, člani pa so brez ugovora pod vtisom te trde resnice zapuščali zamišljeno dvorano, morda so se vzdramili...

Shod delavskih žená in deklet na Jesenicah.

Dne 14. januarja, v četrtek zvečer, se je vršil velik shod delavskih žená in deklet v Delavskem domu na Savi. Shod je vodila predsednica, sodružica Zugwitzova. Velika dvorana je bila premajhna, tako da je en del zasedel tudi srednjo dvorano, bilo jih je nad 700. V uvodu je Zugwitzova raztolmačila težave, ki tarejo delavske žene in vsled česar je sklicala shod. Povabile so oba župana iz Koroške Bele in Jesenic ter ju oba, osobito jeseniškega, pozivale, naj se uredi vodovode v bodoče in naj se nikar s tako strogostjo baš v sedanji krizi ne izterjava vodarine. Oba župana sta obljubila, da bosta vse težnje v tem pravcu prednesla občinskima odboroma. Pikre opazke so padale na prejšnjega župana z Jesenic in na vodne števce. Včasih je bil vrišč nezadovoljstva, da so se ježili lasje, pa ni čuda, saj je nedoumno, kako revno je sedaj življenje v tej krizi.

V daljši resoluciji so zahtevale od občin več skrbstva za pralnice, dalje kopališča, uvedbo brezposelne podpore, znižanje najemnin itd.

K zaključku je v eno- in polurnem govoru poročal sodrug Jeram o vsej situaciji in vseh vprašanjih te krize v zvezi s težavami, katere imajo zaupniki in pojasnjeval, kaj so ukrenili, da preprečijo najhujšo katastrofo, ki je grozila vreči na cesto vse delavstvo.

Silen vrišč je nastal v dvorani, ko je omenil vprašanje znižanja najemnin, pri čemer so nastali zelo zmešani kontrasti v pojmih tistih žená, ki imajo svoje hišice. Jeram pa je šel preko te kritike in naglašal, da ne more nihče zahtevati, da mu z dragimi najemninami delavci plačajo hišico, da bo pač moral vsak svojo hišico amortizirati na daljšo dobo. Eden je moral štediti, drugi je izposodil in zidal, ko bi bili pa vsi hoteli zidati, bi noben ne mogel. Na medklice, naj se znižajo obresti posojilom, potem šele se bodo najemnine, je odgovoril Jeram: »Tisti, ki štedi, vsak zahteva visoke obresti za svoj denar, oni, ki izposodi pa nizke obresti. V nas samih je kapitalizem strašno zasidran in smo nekaki, kakor pravi Nemec: »Verhinderte Kapitalisten«. Izkoreninimo ta privzgojen greh iz sebe.«

Silen vrišč je nastal, ko je sodrug Jeram predočil ženam, kako sebe zasužnjujejo, ker ne kupujejo svojih potrebščin za družine v lastni delavski zadrugi. Bile so ženske vmes, katere so poslali trgovci na shod za svojo reklamo. Žalostna ti majka, proletarska deca, dokler je še toliko Tvojih mater zgolj suženj. Na tem shodu se je to jasno pokazalo. Toda absolutna večina navzočih je krepko podprla nepobitno resnico, ki jo je Jeram iznesel, da je vsa revolucija, kakor je rekel neki belgijski zadrugar, **v nakupnih torbicah delavskih žená.**

Kakor smo informirani, so zagrizene nasprotnice razvile sedaj silno demagogijo vsled tega, ker je sodrug Jeram naglašal, da so povračila (procenti) najumazanejša konkurenca in da je treba pričeti to odpravljati, za kar bo on stremel, da se v zadrugah preneha.

To so sedaj nekatere ženske izrabile in agitirajo okoli, da naša Konzumna zadruga za pretečeno leto ne bo dajala povračil, **kar pa ni res.** Besede sodruga Jerama se je **nalašč** napačno razumelo in opozarjamo na to, da je sodrug Jeram na shodu poročal kot predsednik kovinarjev in je njegovo osebno mnenje prosto, ne pa odločujoče za vso zadrugo.

Mi dodajamo k temu shodu to, da je razveseljivo, da je na Jesenicah **že močan kader organiziranih žená in deklet, ki so razredno opredeljene** in ni jih strah kot so pokazale, da prično **intenzivno borbo proti nevednosti žene** in proti njeni dosedaj klerikalno orijentirani zakrknjenosti. Le tako naprej, mi organizirani kovinarji in ve zavedne žene! **Skupna je naša borba v strokovni, zadružni in kulturni organizaciji.**

Tiste pa, ki hodijo za trgovsko reklamo na Vaše shode, je treba zlepa poučiti in če ne bo mogoče, izločiti iz Vaših shodov.

»Proletarka-mati, ki svojega otroka resnično ljubi, kupuje svoje potrebščine v svoji lastni delavski konzumni zadrugi.« To so bile zaključne besede sodruga Jerama in resnične so kljub vsem klevetam. Vse zavedne in vsi zavedni na delo! Na vse klevete bodi odgovor: **za leto 1932. se mora kupujoče članstvo v naši konzumni zadrugi pomnožiti za sto odstotkov.** Vsaka zadrugarica pojdi na delo, tolmači veličino ideje delavskega zadružništva; organiziran kovinar, tudi Ti, in novi časi bodo nastali za nas in bolji. Pokonci glave! Delo je, ki vzdržuje svet. Kdor pa je kot proletarec tudi zadrugar, je na pravi poti v novi gospodarski red, ki izloča privatni dobiček.

Naprej brez miru in počitka, naprej delavske žene!

Demagogija!

»Pravica«, list krščanskih socijalistov, v svoji zadnji številki jezuitsko toči krokodilove solze, češ, škoda, da zadruga Stan in Dom ter Klavnica za Gorenjsko, ta lepa ustanova, ni uspela in da se obe nahajata v fikvidaciji ter ponatiskuje iz Uradnega lista oglase. Nekaj članov je na to laž nasedlo in nas prišlo vprašat, kaj je resnice na tem radi Stan in Doma. Vsemu članstvu naj bo povedano, da Stan in Dom ostane, toda ne samostojen, temveč se je vse imetje združilo in se bo združilo v enotno zadrugo matico Stavbeno in gostilniško zadrugo Delavski dom, v kateri ostane princip za Stan in Dom isti, kakor ste ga vsi podpisali. V vednost vsemu delavstvu pa bodi, da gospoda zastonj toči krokodilove solze. Stan in Dom vstaja, recite jim, in Vas je strah! Stan in Dom živi in bo živel, zrastel še večji kot je! Vsi organizirani kovinarji v Stan in Dom, to bodi kontraagitacija. Vse na novo pristopivše v Stan in Dom pa bomo objavljali v našem listu mesečno, kar bo najboljši odgovor klevetam. Da, mi vemo, zakaj vas je strah...!

Reducirane plače iz decembra.

Ko smo prejeli sedaj 18. januarja za december plače, se je izkazalo, da KID še vedno ne misli prenehati z razburjenjem delavstva. Stvar bo dosegla svoj vrhunec in KID naj neha s svojimi vednimi pritiski na znižanje plač, kajti, izkazalo se je, da **se je mnogim delavcem krivično preko** sporazumov znižalo plače, marsikatere plače pa čisto drugače izračunalo, kakor bi se po principih protokolov, ki tvorijo bazo za novo pogodbo, moralo, dasi je zaupniki še niso potrdili in sklenili. Gospodje, prenehajte s tem! Organizacija odklanja vsako odgovornost za posledice, ki jih vi kličete! Na Vas bo padla odgovornost. Na zadnjem shodu delavskih žená so padali opravičeno medklici, da se tistim, ki imajo ogromne plače, ni nič znižalo... Delavske žene imajo prav! Konec naj bo že enkrat s tem izrabljanjem krize, ki se res v mnogem nesramno izrablja s pritiskom na ubogo delavstvo. Gospodje, to naj Vam bo resen opomin, nehajte, Vam svetujemo!

VOLITVE OBRATNIH ZAUPNIKOV PRI KRANJSKI INDUSTRIJSKI DRUŽBI.

Volitve so razpisane. Vršijo se v soboto, dne 30. januarja 1932, za vse obrate in vse delavstvo na isti dan in sicer za vse delavstvo v tovarni na Savi je volišče v tovarniškem Kazinu, vhod desno črez vrt v zadnji dve sobi iz glavne ceste pri kegljišču. Za Javornik je volišče v oddelku za pločevino v pisarni. Za Dobravo je volišče pri vhodu v tovarno v loži vratarjev.

Sodrugi! Kovinarji imamo težke dneve za seboj! Vse delavstvo pozivamo, da pri teh volitvah pomede z vsemi separatisti. ENA TOVARNA, ENA ORGANIZACIJA, bodi naše geslo. NOBEN GLAS ZA

DRUGO LISTO KAKOR KOVINARSKO, KI IMA NA SAVI, JAVORNIKU IN DOBRAVI ŠTEVILKO 1.

Vso demagogijo in vse kompromise proč! Podjetje z napetostjo čaka izida teh volitev. Na tihem se veseli, da bi se pozicija kovinarjev poslabšala. Vi pa, sodrugi in delavci, poskrbite, da bo baš nasprotno, da v letu 1932 ne bo drugih zaupnikov, kakor kovinarji, ker drugih ni treba.

Vsej demagogiji onih, ki ne nosijo nobene odgovornosti in ki na tihem rujejo, bodi odgovor: NOBEN GLAS NE SME V KORIST KAPITALISTIČNI REZERVI! Vsi na volišče! Vsi oddajte svoj glas za kandidatno listo številko 1. Vsak ima pravico volit, kdor je na dan volitev zaposlen. — Naša zmaga mora biti popolna!

Zasilna dela.

V Zasip, kjer je bila nesreča s počenjem cevi v novi hidrocentrali, je odšlo 110 kovinarjev iz Save in Javornika k zasilnim delom, kar je sicer zelo neprijetno za naše sodruge, ki so od dela pri strojih naenkrat pri delu zunaj v hudem mrazu. Vendar je to le zato, ker bi sicer morali novi na dopust. Pričakovati je, da se jim bo oskrbelo vsaj za opoldan kako toplo hrano. Več o tem prihodnjič, morda pa bodo mnogi kmalu poklicani k svojim delom nazaj.

Sodrug Šapek.

Zvest sodrug. Ni še dolgo, ko sva bila skupaj. Tožil mi je, da ga bodo nove peči umorile. In res so ga. Par dni je bil bolan in končano je drago življenje. To je že tretji varilec v kratkem času. Slava Ti, dragi sodrug Šapek! Javorniški sodrugi, posnemajte ga v zvestobi do organizacije! Prerana njegova smrt pa naj Vam bo opomin, da je najdražje na svetu zdravje in življenje. Svojcem naše globoko sožalje. Prezgodaj Te nam je vzela koščena roka tobička...

RUDARJI.

Naša premogovna industrija.

Statistični pregled.

V naslednjem hočemo podati nekaj glavnih podatkov o produkciji premoga v naši državi za leto 1929 in 1930, o vrednosti, izdatkih na plačah itd. Ti podatki so uradni, od Odelenja za rudarstvo ministrstva za šume in rude, posneti iz »Rudarskega in Topioničarskega Vesnika« v Beogradu. Iz spodaj navedenega bo jasno razvidno, da je bila v letu 1930 v glavnem prizadeta le premogovna industrija v Sloveniji, in da je prešla splošna kriza v premogovno industrijo v državi šele z letom 1931, za katero še do danes podatkov ni, ki pa bodo v splošnem še veliko slabši, kakor je to slučaj za leto 1930.

Črni premog:

V letu 1929 je znašala produkcija črnega premoga v državi 408.581 ton v vrednosti 108,127.904 dinarjev. V letu 1930 pa 366.183 ton v vrednosti 97,256.895 dinarjev.

Rjavi premog:

V letu 1929 je znašala produkcija rjavega premoga 4,121.426 ton v vrednosti 771,788.031 dinarjev. V letu 1930 pa 3 milijone 809.016 ton v vrednosti 674,054.208 dinarjev.

Lignit:

V letu 1929 je znašala produkcija lignitnega premoga 1,123.388 ton v vrednosti 126,231.368 dinarjev. V letu 1930 pa 1 milijon 95.166 ton v vrednosti 114,553.357 dinarjev. Skupna produkcija premoga je torej znašala v letu 1929 — 5,653.395 ton v vrednosti 1 milijarde 8,147.303 dinarjev; v letu 1930 pa 5,270.396 ton v vrednosti 885,864.460 dinarjev. Od tega je produkcija premoga padla v Sloveniji v letu 1930 za 861.180 ton v vrednosti 125,561.078 dinarjev.

Izdatki na plačah so znašali (vštevši vse ugodnosti):

V letu 1929 za 753 uradnikov 29 milijonov 6.755 dinarjev, za 880 paznikov 20 milijonov 354.497 dinarjev, za 33.705 417 milijonov 258.441 dinarjev; v letu 1930 za 708 uradnikov 26,744.686 dinarjev, za 1011 paznikov 22,721.141 dinarjev, za 32.080 delavcev 365,391.283 dinarjev.

Celokupni izdatki na plačah so znašali v letu 1929 — 466,619.693 dinarjev; v letu 1930 pa 414,587.010 dinarjev. Izdatki na plačah so se v letu 1930 napram letu 1929 znižali za 51,762.683 dinarjev, od česar odpade samo na Slovenijo 41,224.626 dinarjev.

Plače rudarjev:

Povprečna dnevna plača vštevši vse ugodnosti je znašala za rudarja na črnem premogu v Srbiji v letu 1929 Din 34.40, v Bosni Din 48.06, v Sloveniji Din 31.93; na rjavem premogu v Srbiji Din 37.69, v Bosni Din 42.78, v Sloveniji Din 52.30, v Hrvatski Din 35.11, v Primorski Din 35.45. Na lignitnem premogu v Srbiji Din 37.78, v Bosni Din 41.69, v Sloveniji Din 44.36, v Hrvatski Din 28.17, v Primorju Din 25.13.

V letu 1930 je bila povprečna dnevna plača vštevši vse ugodnosti rudarja na črnem premogu v Srbiji Din 35.42, v Bosni Din 36.39. Na rjavem premogu v Srbiji: Din 35.72, v Bosni Din 41.25, v Sloveniji Din 53.55, v Hrvatski Din 34.77, v Primorju Din 34.37. Na lignitnem premogu v Srbiji Din 39.90, v Sloveniji Din 45.26, v Hrvatski Din 25.72, v Primorju Din 24.88.

Trbovlje.

Dne 6. januarja t. l. se je v službi smrtno ponesrečil sotrpin in naš sodrug Eberlinc Franc, strojnik, ki je bil zaposlen pri obratu žičnice Neža—Plesko—Retje.

Vsled težkih notranjih in zunanjih poškodb (omenjenemu je zdrobilo baje vsa rebra, zlomilo obe roki, od teh eno (desno) zelo razmesarilo in ga tudi težko ranilo na glavi) je po 8 dnevni strašni muki dne 15. januarja izdihnil svojo dušo. Komaj je nastopilo novo leto, je že padla žrtev kapitalističnih dobičkov — — a koliko jih še bo — —?

Vse obsodbe je pa vredno to, kakor smo informirani, **da ni bilo na delovnem kraju Plesko dovolj obvez,** da bi se vsaj za silo obvezalo ponesrečenca, da so morali kmetje iz vasi prinesti obveze (na postaji Plesko je bila samo ena obveza), ki pa sploh niso odgovarjale za obvezo večje rane. Skrajni čas je že, da se preskrbijo obrati **z dovoljno množino sanitetnega materijala,** da je vsaj za prvo silo dovolj pri rokah. Istotako je tudi nujna potreba, da so na takih delovnih krajih, kakor je pri žičnici Plesko—Retje, tudi nosilnice, da se lahko ponesrečenca takoj spravi k zdravniku, ne pa da traja cele ure, preden se more spraviti ponesrečenca do zdravnika in bolnice, kakor je to bil slučaj pri nezgodi delavca Eberlinca na Pleskem. Ker pa je z omenjenega strgal stroj vso obleko in perilo, ter se je takorekoč nahajal v Adamovem in Evinem kostumu, so morali delavci sleči svoje suknje, da so ga ogrnili ter pokrili; prav tako so prinesli tudi kmetje pokrivala (odeje), da se je ponesrečenca zavarovalo pred mrazom in burjo, ki je takrat razsajala. Zato je tudi nujna potreba, da so tudi pokrivala (odeje) tam, kjer so nosilnice, ker mora vendar podjetje računati s tem, da je delavec človek in da je potreba ž njim ravnati kot s človekom.

Delavcem rudarjem pa kličemo: **vsi v strokovno organizacijo, da se potom organizacije odpravijo vsi nedostatki, katerih je še danes mnogo, mnogo** ter da prisilimo podjetnika do tega, da bo moral upoštevati tudi potrebe delavstva, ne pa samo dobiček, katerega mu ti trpini vsak dan kupičijo.

Regulacija delavskih plač?

Na zahtevo po regulaciji delavskih plač pri državnih rudnikih s strani predstavnikov državnih rudnikov, so se zbrali dne 11. januarja t. l. delegati kot zastopniki rudarskega delavstva, zaposlenega pri državnih rudnikih, na tozadevno razpravo v Sarajevu.

Ko so rudarski delegati slišali zahteve delodajalcev, kateri so zahtevali, da se znižajo plače rudarjem za nad 21 odstotkov, so se kot en mož postavili na stališče, da se že itak premale plače pod nobenim pogojem ne smejo znižati.

Sledila so iz vseh rudnikov poročila, v kakšnem stanju se nahaja rudarsko delavstvo.

Rudarski zastopniki so tudi poudarjali, da naj ne bo država kot delodajalec vzgled privatnim podjetnikom pri zniževanju plač, ampak da se morajo ravno državna podjetja potruditi, da nudijo delavcu kot državljanu človeku primerno življenje.

Na razpravi ni prišlo do sporazuma, vse tozadevne obojestranske zahteve so se predložile ministrstvu za šume in rude v končno odločitev.

Delavska delegacija je tudi sklenila, da pošlje širšo deputacijo rudarskih zastopnikov na ministrstvo šume in rude v Beograd, katera bo imela nalogo braniti rudarske interese.

NAZNANILO.

Vodstvo Z. R. J., podružnica Zagorje ob Savi je na svoji redni seji z dne 16. jan. t. l. sklenilo, da se ima vršiti redni letni občni zbor v nedeljo, dne 7. febr. t. l. ob ½ 3. uri popoldne v dvorani Zadružnega doma na Lokah, z običajnim dnevnim redom.

Udeležba vsakega člana na občnem zboru je strogo obvezna in bodo zapadli oni, kateri se ne bodo pravočasno odzvali, ostri kritiki.

Uredite vprašanje pokojnin staroupokojencem!

Poleg vsega gorja, ki danes tlači rudarsko delavstvo Dravske banovine, pride še najtežje, to je vprašanje ureditve pokojnin rudarskih staroupokojencev, vdov in sirot.

Krivica, ki se tem revežem že desetletje godi, je več kot vnebovpijoča. Pomislimo, ti nesrečneži so deset in desetletja plačevali pred in med vojno visoke prispevke za svoje pokojninsko zavarovanje v zlati valuti. Prišla je vojna in z njo vred deflacija denarja in končno zamenjava 4 kron za 1 dinar. To je uničilo skoro vse premoženje pokojninske blagajne bratovskih skladnic, vključivo vojno posojilo in s tem tudi uničilo vse nade zavarovancev, ki so potem namesto 2—48 zlatih kron dobivali 5—12 papirnatih dinarjev mesečne pokojnine.

Da se tej krivici, ki je prizadela te upokojence, vsaj nekoliko odpomore, je v letu 1921 podvzela takratna »Unija slov. rudarjev« (sedaj Z. R. J.) vse korake v svrho omiljenja te krivice. In res se ji je posrečilo, da se je z zakonom z dne 19. febr. 1922 ustanovil »Pokrajinski pokojninski sklad za rudarje«. Iz tega sklada so potem dobivali ti upokojenci po zadnji naredbi Din 150, za ženo Din 46, vdova Din 112.50 in sirota pa Din 37.50 doklade mesečno. V letu 1930 je bilo teh upokojencev 1016, vdov 1148 in sirot 264, skupaj 2428 oseb, ki so prejele v tem letu na rednih in izrednih dokladah 5,070.546 dinarjev.

Sredstva za ta sklad so se pobirala po Din 5 od prodane tone premoga v Sloveniji, kar je znašalo v letu 1930 nad 7 milijonov dinarjev.

Da vse skupaj ni zdaleka odgovarjalo eksistenčnim potrebam prizadetih, je naravno. Z novim pravilnikom o bratovskih skladnicah, ki je stopil v veljavo z dnem 1. jan. 1925, se je vprašanje ureditve pokojnin pred tem datumom izločilo in s tem napravilo 2 kategoriji upokojencev, to je staro- in novoupokojence. Da je bila to zopet nova krivica, ki se je prejšnjim upokojencem zgodila, ne bomo tu razpravljali. Pribijemo samo dejstvo, da so se vsa delavska zastopstva ves čas trudila, da se to vprašanje pravilno reši, medtem ko so se podjetniki zopet s svoje strani trudili, kako ta sklad odpraviti?

Že dolgo se je tajno in javno šušljalo, da se ima ta sklad ukiniti, a staroupokojence pa vreči v breme skrahirane pokojninske blagajne bratovske skladnice. Dne 8. t. m. pa je nenadoma dobila Zveza rudarjev Jugoslavije od Delavske zbornice obvestilo, da Oddelenje za rudarstvo ministrstva za šume in rude sklicuje za dne 13. t. m. v Beogradu razpravo o vprašanju obstoja tega podpornega sklada.

Zveza rudarjev Jugoslavije je takoj poslala na ministrstvo za šume in rude in ki je bila sprejeta tudi na velikem shodu rudarjev v Trbovljah v soboto, dne 9. t. m., spomenico sledeče vsebine:

Spomenica.

Kr. ministrstvu za šume in rude

Beograd.

Rudarsko delavstvo, zbrano na javnem zborovanju v Trbovljah dne 9. jan. 1932, je po zaslišanju poročila, da sklicuje naslovno ministrstvo za dne 13. jan. 1932 v Beogradu anketo, na kateri se ima razpravljati o vprašanju obstoja Pokojninskega sklada za rudarje v Ljubljani, sklenilo zaprositi spošt. naslov, da v pogledu rešitve vprašanja staroupokojencev, vdov in sirot upošteva sledeče:

1. Pokojnine staroupokojencev naj se valorizirajo po ključu 1 predvojna krona 15 Din.

2. Za kritje teh dajatev naj se ustanove pri vseh glavnih bratovskih skladnicah v državi rudarski podporni skladi, ki naj bodo pod upravo glavnih odborov. V te rudarske podporne sklade naj prispevajo vsa rudarska podjetja po 2 odstotka, topilniška po 1 odstotek od vrednosti svoje produkcije.

Presežki teh rudarskih podpornih skladov naj se porabijo za postopno ustvaritev kapitalnih rezerv za rudarsko pokojninsko zavarovanje.

Dokler se ti predlogi ne izvedejo, naj ostane v veljavi zakon z dne 19. febr. 1922.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Delavstvo kemične tovarne v Mostah na cesti.

Tovarna, ki je last Italijana »Giullini« ustavila obratovanje in odpustila vse delavstvo. 140 delavcev s svojimi družinami sredi zime brez kruha.

Kakor strela je udarila vest, da ustavi kemična tovarna v Mostah delo. Kaj naj počne tako število brezposelnih delavcev sredi zime? Zaslužki, ki so slabi, niso omogočili, da si kdo kaj prihrani, tako grozi vsem onim, ki so navezani izključno na tovarniški zaslužek, glad in pomanjkanje.

Zastopniki naše strokovne organizacije in obratni zaupniki z Delavsko zbornico so pri ravnateljstvu posredovali, da tudi tovarna, ki je zadnja leta nepretrgoma dobro obratovala, podpre v tej stiski svoje delavstvo. Tovarna se seveda brani. Predlagalo je ravnateljstvo, da naj se za brezposelne podpore izrabi »Delavski podporni fond«, ki v tovarni obstoji. Zastopniki organizacije se s tem niso mogli strinjati, ker je fond namenjen za onemogle in ostarele delavce. Podjetje pa je vztrajalo pri svojem predlogu, da bi se iz fonda dajalo dnevno vsakomur po Din 10.—, in sicer 5.— iz delavskih, 5 Din pa iz tovarniških sredstev tega fonda. Ker se topogledno ni našel sporazum, se je odločilo, da se skliče vse delavstvo, ki naj o tem sklene.

Ni nam tudi jasno, zakaj je podjetje z delavstvom, ki ga bo zopet čez nekaj mesecev potrebovalo, prekinilo definitivno službeno razmerje? Ali tudi tu morda ne postoji namera pri ponovnem pričetku dela poslabšati delovne pogoje in mezdo?

Apeliramo tudi na merodajno oblast, da preišče vzroke za ustavitev tovarne, ker ne more biti vseeno, če je poleg steklaren in delavcev v Rušah in po drugih industrijah, brezposelnih še 140 kemičnih delavcev v Mostah!

V boju za golo življenje.

Splošna brezposelnost steklarjev. Energična akcija strokovne organizacije, ki je v takih slučajih edina zaščitnica delavstva.

Da stoji vse delo v steklarnah, smo že poročali. Splošna delavska zveza je z ozirom na nastali položaj storila vse, kar je mogoče, da se o katastrofalnem položaju zainteresira javnost in opozori oblast, da stopi na plan, da pomore toliko stotinam bednih državljanov, ki niso padli v nesrečo po svoji krivdi.

Tajništvo S. D. Z. J. je takoj, čim je nastopila brezposelnost v Rog. Slatini, poskrbelo, da je vsemu prizadetemu delavstvu izplačala Borza dela brezposelne podpore. **Na intervencijo in na predlog organizacije je Del. zbornica podelila brezposelnim 10.000 Din. Zastopnik organizacije je obiskal gg. župane v Rog. Slatini in v okoliških občinah in posredoval, da tudi občine priskočijo brezposelnim na pomoč. Gg. župani so pomoč obljubili in se nadejamo, da bodo svoje brezposelne občane v skrajni sili podprli, ker je to tudi dolžnost občin.**

Splošna del. zveza in Del. zbornica sta 7. januarja posredovali pri lastnikih tovarn v Hrastniku, kjer je podjetje vztrajalo na tem, da se tovarna v Hrastniku ustavi in da se bodo mezde znižale za 30 odst. Da se o namenih podjetja informira oblast in se jo zainteresira, da grozi tisočem glad, je šlo zastopstvo delavcev in strok. organizacije k g. banu, kjer se je obljubila pomoč in se je podjetju povedalo, da plač v taki meri ne sme znižati.

V Hrastniku se je sestavil poseben odbor, ki naj podporno akcijo za pomoč brezposelnim steklarjem izvede. Odbor tvorijo zastopniki strok. organizacije, obratni zaupniki, zastopnik podjetja in občine. Za brezposelne bodo prispevali organizacija, Borza dela, podjetje, občine, poleg tega pa je g. podban Pirkmajer obljubil en vagon moke.

Dalje je centrala Splošne del. zveze Jug. zahtevala **posebno enketo, ki naj ugotovi vzroke krize v steklarski industriji** in stavi predloge za omiljenje bede brezposelnim.

Enketa se je vršila 13. in 14. jan. v Beogradu in so na njej sodelovali: predsednik Splošne del. zveze sodr. Haramina, tajnika Bratkovič in Jakomin, delavski obratni zaupniki iz vseh steklarskih tovarn v Jugoslaviji, in sicer: Kellner Alojz, Jugovar Franc, Kosmus Franc, Kladnik Maks in Kolbert Rihard. Podjetje so zastopali: Vili Abel, Vogel Oskar in Košir Anton. Udeleženi so bili dalje: dva zastopnika ministrstva trgovine in industrije, zastopnik finančnega ministrstva in zastopnik ministrstva socijalne politike. Delavske zbornice sta zastopala sodr. Filip Uratnik in Luka Pavičevič.

Sodr. Haramina je v izčrpnem referatu prikazal sliko o stanju naše steklarske industrije, o uvozu in izvozu stekla in ugotovil, da uvoz stekla v našo državo stalno pada in da večino vsega trga krije naša domača industrija, ki ima takorekoč monopol čez ves trg. Zaščitne carine na stranski uvoz stekla so silno visoke in so za 400 odst. višje od predvojnih. **Cene steklu pa se niso znižale. Pred vojno je bila cena šoku navadnega stekla od Din 4.50 do 5.60, danes stane šok Din 85.— do 90.—. Če vzamemo predvojno zlato pariteto z 12, bi to steklo smelo stati danes 44.— do 67.— Din ali ne 85.— do 90.— Din. To se pravi, da je steklena roba danes dražja od predvojne po zlati pariteti od 35 do 95 odst. Cena steklu se je silno zvišala, plače delavcev pa so za 20 odst. nižje od predvojnih plač in znaša povprečna plača v steklarnah zaposlenega delavstva dnevno komaj 40 Din.**

Če ima torej visoka zaščitna carina služiti samo podjetnikom, ki neomajeno drže steklu visoke cene, istočasno pa zahtevajo 30 odst. znižanje plač, tedaj so te carine nepotrebne in zahtevamo, da se zaščitna carina zniža in odpravi, ker g. Abel trdi, da sedaj reflektira samo še na izvoz svoje robe, ker je doma ne more prodati, tedaj je vsaka zaščitna carina nepotrebna, pa naj pride inozemsko blago. Bo vsaj cenejše.

To je bil v glavnem smisel referata sodr. Haramine.

Sodr. Uratnik je na enketi s številkami dokazal, da je imelo podjetje skozi vsa leta dobro konjunkturo in stalen konzum. Če so sedaj nastopile slabše trgovske razmere, se jih ne sme smatrati za stalne, ampak imajo prehodni značaj.

Zastopniki podjetja so iznesli svoje stališče v posebnem pismenem referatu, kjer razlagajo slabo prodajo svojih izdelkov in pravijo, da je izhod edino v tem, da bo treba obratovanje za polovico omejiti ali pa za polovico znižati sedanje delavske plače. V referatu so zastopniki podjetja prav nesramno navajali, kako je naš delavec pri delu manj vreden, nesposoben in strašno hvalili inozemske delavce, ki po njih pripovedovanju producirajo še enkrat več. (Če pride kak inozemec k nam, kar je pogosto, vidimo, da še tega ne spravi skupaj, kakor domačini.) Kaka logika je to. Že itak je preveč blaga na zalogi, potem pa bi po mnenju podjetnikov bilo treba še enkrat ali dvakrat več producirati.

Zastopniki delavstva iz tovarn so na vse te očitke odgovorili dostojno in strokovnjaško.

Rezultat enkete je bil ta, da je znižavanje plač neopravičeno, da se imata podjetje in delavstvo sporazumeti, takoj stopiti v pogajanja in rezultat pogajanj sporočiti Del. zbornici in ministrstvu.

Dne 15. jan. so se v Beogradu vršili potem prvi razgovori o plačah in ostalem delovnem razmerju. Podjetje je izjavilo, da ne želi boja z delavstvom in da bo od svojih zahtev po znižanju plač na polovico popustilo.

Dalje so delavski zastopniki obiskali tudi predsednika centralne Borze dela g. dr. Krmpotiča in ga prosili, da Borza dela priskoči brezposelnim steklarjem s podporami v polni meri na pomoč.

21. t. m. pa se je vršil v Hrastniku dobro obiskan shod, na katerem sta poročala o enketi tajnik Del. zbornice Uratnik in Kellner iz Hrastnika. Sodr. Malovrh kot zastopnik občine je obljubil v imenu občine brezposelnim pomoč.

Vsi zavedni delavci morajo biti strokovno organizirani.

Nabirajte člane za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

V državi stoje vse steklarne. Brezposelnih je okrog 1500 delavcev, ne vštevši družinskih članov. V Hrastniku dela še ena sama peč, kjer je zaposlenih nekaj delavcev. Koliko časa bo brezposelnost trajala, ni znano.

Ponovne redukcije v Rušah.

Zopet 86 delavcev na cesti brez dela in jela.

V soboto, dne 16. t. m., je dobilo zopet 86 delavcev odpoved. Že lansko leto je tovarna odpustila ogromno število delavcev, češ, če ni naročil — ni dela. Pri teh redukcijah je ponovno prizadetih mnogo, mnogo takih družinskih očetov, ki imajo doma kopico nepreskrbljenih otrok.

Med odpovedanimi je tudi obratni zaupnik Kreuh, katerega v smislu zakonitih določb podjetje ne bi smelo odpustiti.

Naša podružnica je pozvala Delavsko zbornico, da bi se radi velike brezposelnosti organizirala večja pomožna akcija in podporna akcija, pri kateri naj sodeluje občina, Borza dela in strokovna organizacija, zlasti pa je dolžnost podjetja, da sodeluje pri tej akciji. Za prvo silo naj podjetje vse, ki stanujejo v tovarniških stanovanjih, oprosti plačevanja najemnine in luči ter naj nabavi kuriva. Onim odpuščenim delavcem, ki ne stanujejo v tovarniških stanovanjih, pa naj podjetje nakaže v to svrho denarne podpore.

ŽIVILCI.

Peki — Maribor.

Božičnica brezposelnih.

Tradicijonelna obdaritev organiziranih brezposelnih pekovskih pomočnikov se je tudi tokrat izvršila nadvse dostojno. Strokovni odbor, kateremu na čelu je s. Schuntner, je izvedel humanitarno akcijo z vso zadovoljnostjo in preciznostjo, tako da se je nabrala lepa vsota: Din 4.450.—, kateri znesek se je razdelil po starem običaju med 25 pekovskih pomočnikov. Tako nabrana vsota, kakor število obdarjenih, je znak splošne krize, katera se močno občuti tudi v naši stroki.

Darovali so:

Pekovski pomočniki iz Prevalj 120 Din, iz Št. Ilja 60 Din, Frama 100 Din. Pomočniki v pekarnah: Robaus 100 Din, Pisanec 100 Din, Mislej 60 Din, Čebokli 85 Din, Delavska pekarna v Mariboru 260 Din, Schober 120 Din, Šmid 80 Din, Witlazcil 60 Din, Scherbaum 180 Din, Hartinger 150 Din, Gänzger 60 Din, Francl 40 Din, Sv. Lovrenc 185 Din, Vobič 20 Din, Mirim 15 Din, Kotnik 15 Din, Kotnik 10 Din; skupaj so darovali pomočniki 1845 Din.

Mojstri in trgovci: Delavska pekarna 200 Din, Schober 100 Din, Čebokli 50 Din, Rogina, gostilničar, 40 Din, Kovačič, Jelenc, Ledinšek, Völker, Majcenovič, Šmid, Pisanec, Mislej, Glas, Mulec, Koren, Zamuda, Horvat, Scherbaum, Oset, Kaufmann, Gusel, Kovač, vsak po 20 Din. Robaus, Feiertag po 30 Din. Petek, Koren F., Preac, Černec, Witlazcil, Macarol, Hartinger, Šafarič, Kotnik, Francl, vsak po 10 Din. Gänzger 15 Din. — Skupaj 905 Din.

Posamezne tvrdke so pa darovale:

Franc in sin 100 Din, Vielhaber 200 Din, Vrhunc 150 Din, pivovarna »Union« 100 Din, Vital, Zagreb 100 Din, Savski Marof 200 Din, Potiski Sen, mlin 100 Din, Teslič 100 Din, Čakovački paromlin 250 Din, Dužanec, Zagreb 200 Din, Karolina, Osijek 200 Din. — Skupaj 1.700 Din.

Skupna vsota znaša 4.450 Din.

Božičnica brezposelnih se je vršila dne 20. decembra 1931 v društvenem lokalu, kjer so se zbrali številni zaposleni in vsi brezposelni člani, med njimi tudi starčki in invalidi, katerih se organizacija vedno spominja. Dobrodelni sestanek je otvoril novoizvoljeni predsednik Klinar, ki je navzočim obrazložil pomen dneva tako za nezaposlene kakor tudi za zaposlene člane. Iz prijaznosti sta sodelovali in olepšali proletarski božič sekciji tamburašev in pevcev. Tako je imela tudi organizacija pekovskih pomočnikov svoj božič, a ne po vzoru meščanskih običajev, ampak v znamenju proletarskega čuta medsebojne solidarnosti in kolegijalnosti.

Odbor izreka tem potom vsem darovalcem, osobito pa članom, ki so se striktno držali sklepa organizacije, toplo hvalo.

Zimska prireditev pekovskega odseka. Dne 6. februarja 1932 ob 8. uri zvečer priredi pevski odsek svojo vsakoletno proletarsko zabavo. Spored: nastop tamburaškega odseka, petje v zboru in solo. Komični nastopi, srčni srečolov in ples. Vabimo proletarce iz Maribora, da se prireditve polnoštevilno udeleže. Vstopnina prosta.

Pivovarji.

Povsod narašča brezposelnost. Podjetje za podjetjem odpušča delavstvo, navzlic temu, da se dnevno slišijo nasveti, kako bi se olajšala brezposelnost, ki pretresa celi svet. Proti njim pa se stalno slišijo odgovori gospodov okoli zelene mize, ki se izvijajo, češ, vsi naj delajo tako, pa bomo tudi mi. Namreč, ako bi vsi obrati delali v polnem obsegu, bi vsi delavci služili normalno, pri tem pa bi bila tudi kupna moč delavstva, ki je največji odjemalec življenskih potrebščin, dovolj velika. Vendar gospodarski krogi v prvi vrsti gledajo na svoj lastni dobiček, obenem pa nesmiselno tirajo delavstvo v brezposelnost, neglede na to, da bo s takim postopanjem produkcija še bolj padla in kupna moč se še zmanjšala.

Nad delavstvom pivovarne »Union« se zbirajo črni oblaki, ki ne obetajo ničesar dobrega. Že dalje časa se dela v Ljubljani samo pet dni v tednu. V Mariboru pa je še slabše, ker se je poleg tega odpustilo mnogo delavcev. Pred par dnevi pa je vodstvo pivovarne v Ljubljani odpovedalo 10 delavcem in delavkam. Sliši se pa, da se bodo odpusti še ponovili.

Kam to vodi, ne vemo. Vemo pa, da pri vsej tej stvari ni nekaj v redu. V pivovarni je zaposlenih večje število žensk, ki pa opravljajo povsem druge posle, kakor pa dotične, za katere bi se mislilo. A vse te ženske so vpisane, da navidezno delajo v točilnici. Seveda z ozirom na delo v točilnici je to število delavk previsoko; ako pa vzamemo, da je polovica teh zaposlenih drugje, je stvar povsem druga in ne moremo razumeti, zakaj naj bi se baš v najhujši zimi odpustilo teh par ubogih delavk, ki ne vedo, kaj bodo jutri jedle in kje spale. Zakaj bi se v prvi vrsti ne odpustilo tiste delavce in delavke, **ki imajo doma »kočo« in kos zemlje ali celo grunt** in pa tiste, **katerih možje zaslužijo še posebej sami** ter ženam ne bi bilo nujno potrebno, da morajo odjedati koščck kruha tistim, ki žive od tega, kar si sproti zaslužijo. Pričakujemo, da bo podjetje v tem pogledu postopalo, ako že mora tako postopati, da bodo zaposleni v prvi vrti tisti, katerim grozi z odpustom tudi neizogibna beda.

Enotnost strokovnega gibanja.

Plenarna seja Saveza živežarskih radnika-ca Jugoslavije je zborovala 10. januarja 1932 v Zagrebu. Razpravljala je med drugimi tudi o enotnosti strokovnega gibanja. Svoječasno je Savez živežarskih radnika-ca v Jugoslaviji sklenil pasivno resistenco proti sindikalni vrhovni centrali URSSJ. Ker pa je današnja doba zelo resna in ne gre v svojih lastnih vrstah sedaj delati nemira in razdora, nego je nujna potreba, da vsi kakor eden v enotni fronti stojimo in odbijamo ofenzivo kapitala, je plenum sklenil, da se savez ponovno vrne v sestav državne sindikalne centrale Ujedinjenega Radničkega Sindikalnega Saveza Jugoslavije.

Mi pozdravljamo ta sklep in sodrugom Saveza živežarskih radnika-ca Jugoslavije sodružno in krepko stiskamo roko.

LESNI DELAVCI.

Lesni delavci v obupnem položaju.

Današnja kriza, ki je zavladala pri nas, je hudo prizadela tudi lesne delavce. Mnogo podjetij je ustavilo svoje obrate ter dalo delavstvu dolge dopuste, seveda brezplačne. Večina podjetnikov je znižala s to motivacijo plače, katere že itak niso zadostovale niti za najnujnejše potrebe in hrano. Armada nezaposlenih delavcev se vedno veča. Tako je ena najvažnejših tovarn mizarskih izdelkov v Dravski banovini, to je tvrdka Rojina & Komp. v Ljubljani, počasi in premišljeno odpustila 80 delavcev mizarjev, povečini družinskih očetov. Ker to še ni zadostovalo, je podjetje tudi dne 16. t. m. kratkomalo reduciralo še ostalim delavcem plače za 20 odstotkov ter s tem napravilo največji zločin. Istočasno pa se postavljajo v tovarni novi stroji, seveda zato, ker je kriza — zguba, kar trdi podjetje. Ko pa je sezona, pa tira delavce kot kruti paznik zločince. Dobre delavce je podjetje odpustilo ter jih nadomestilo z ženskimi močmi, ker so cenejše. Mesto strojnikov delavcev delajo pri strojih vajenci, kar bi po zakonu ne smeli. Za vse to se podjetniku ne zgodi prav nič, ker so podjetniki ugledni gospodje v javnosti. Delavstvo te tovarne se bo odločno uprlo proti tej šikani potom svoje strokovne organizacije ODLD, podružnice v Ljubljani.

Delavstvu kličemo: Stoj z nami solidarno! Mi hočemo dela! Mi hočemo kruha! Ker smo pošteni davkoplačevalci, hočemo biti tudi enakopravni do eksistence. Dolgo smo molčali, sedaj pa ne moremo več. Dovolj smo že izstradani, naj ve za to tudi javnost. Prihodnjič še kaj več podrobnosti tudi iz ostalih obratov, katere bomo navedli imenoma.

Podružnica Stari trg pri Rakeku.

Osrednje društvo lesnih delavcev, podružnica v Starem trgu pri Rakeku, je imelo dne 26. decembra 1931 strokovni sestanek.

Poročal je sodr. Bricelj iz Ljubljane. Sestanka se je udeležilo precejšnje število lesnih delavcev, ki so pazno sledili govorniku, ki je v stvarnem govoru razložil položaj lesne, kakor tudi ostale industrije v državi.

Naglašal je potrebo, da se delavstvo sedaj kolikor mogoče tesneje združi med seboj. — Za take gospodarske načrte ne more biti govora, dokler se mezda ne izenači s ceno dela, pa naj prerokuje in vlada kdorkoli hoče. Samo pravična delitev cene delu je možna doprinesti človeštvu lepše življenje.

Za dosego lepšega življenja je pa treba tudi duhovnega spoznanja, kajti delo je življenje. Seveda pa še s tem ni rečeno, da samo ročno delo doprinese blagostanje. Samo ročno delo še ni nikogar osvobodilo, temveč zasužnjilo. Le ročno delo združeno tudi s pravim socijalnim duhovnim delom more prinesti ono blagostanje, ki ga nam sodobni čas narekuje.

Kapitalizem se trudi na vse načine, v kolikor je le mogoče, da bi vse monopoliziral. Tudi **vedo in znanost** ter tako oropal človeško družbo vsakega udejstvovanja za svoje pravice, samo da si svoje življenje podaljšuje.

Delavstvo pa ima zopet svojo pot, po kateri mora hoditi, in to zelo pazljivo, ker je najbolj ono upravičeno do vseh dobrin, katere samo proizvaja. Torej, če je proizvajalec materijelnih produktov, je tudi njega sveta dolžnost, da ima voljo osvajati si tudi **svoj duh.** Kajti dokler je duh človeka-delavca suženj, ni mogoče, da bi bilo delo osvobojeno, če je pa duh koncentriran, svoboden, se delo samo osvobodi!

Dosegljivost osvoboditi duh ni toliko težko, samo če je volja misli. Predvsem je priporočljivo delavcem, naj čitajo delavsko časopisje, ker delavski časopisi so najboljši osvajalci duha, ker so pisani v stilu moderne znanosti socijalizma v spoznanju pota med delom in kapitalom, med katerima je nepremostljiv prepad. Meščansko kapitalistično časopisje zastruplja duhove ponižanih, zato naj bi vsak, ki hoče samemu sebi dobro in s tem skupnosti, spoznal in postal čitatelj in naročnik svojih listov, delavskih. Danes se čujejo glasovi: Svoji k svojim! Pravega dejanja pa s tem še ni, besede morajo postati meso in kri. Delavstvo mora čitati svoje časopise, mora kupovati v svojih prodajalnah, kjer jih ima, kjer jih pa še nima, naj si jih osnuje. Edino to je prava pot delavstva. Če se delavstvo drugih narodov in držav oprijemlje svojega tiska, svojih prodajaln in vseh lastnih sredstev za najvišji kulturni nivo, tedaj je jasno, da nam ne preostaja drugega, kakor da se tudi mi opredelimo tisti strani ter hodimo z njihovimi cilji, da tako dokažemo skupni boj proti skupnemu sovražniku kapitalu.

Marsikateri bo rekel seveda, če bi mogel, če bi imel denar. Resnica je to, denarja primanjkuje vsakemu, no, saj ravno zato pa potrebujemo skupnosti, ker se tako lažje bojujemo. Kapitalisti se čutijo bogate, pa se kljub temu še prav posebno združujejo. Če delavec posameznik ne zmore nekaj, naj se jih zbere več skupaj, 2, 4, 6 in več, da se naroče na delavske časopise, in sicer sta to: »Delavska Politika«, kulturna bogata revija mesečnik »Svoboda«, katero celo inozemski pisatelji hvalijo. Delavci bi stalno lahko tako čitali ter tako stalno a sigurno osvajali svoje duhove.

Delavstvo se mora začeti baviti z vsemi problemi svojega življenja za način obstoja bodočnosti, delavstvo se mora seznanjati z načinom življenja kolektivnega značaja, življenja velikih družin, ker bo bodočnost način tega življenja tudi prinesla. Delavstvo mora samo sebe osvoboditi kapitalističnih spon.

Delavstvo mora učiti svoje otroke v duhu socijalizma, kolektivizma. Delavstvo je element (prvina) vsakega začetka, zato naj nikdo ne odlaša s tem problemom začeti, kajti, kdor bo nepripravljen zašel v valove morja, se bo utopil. Vsak naj se zaveda skupnosti, ker v njej je moč. Najlepše priznanje take skupnosti za delavca so razne organizacije, seveda popolnoma neodvisne, svobodne, strokovne, gospodarske, politične in kulturne, ker le v njih in po njihovih načelih se bo moglo delavstvo in vsa človeška družba bojevati v bodoče za svoj obstanek življenja.

Postanimo in ostanimo tudi mi člani te sile, uverjeni, da v njej zmagamo.

Fr. Stare.

BRIVCI.

V petek, dne 5. februarja 1932 ob 8. (20.) uri zvečer se bo vršil občni zbor društva brivsko-lasulj. delavcev(k) v Ljubljani v mali dvorani Delavske zbornice (II. vhod pritl. vrata 10).

Dolžnost vsakega je, da se udeleži, ker se bo tudi razpravljalo za nadaljno delo društvenega poslovanja.

Pridite sigurno in točno.

Tajnik.

Plenum medstrokovnega odbora v Mariboru

Pred kratkim se je vršil napovedani plenum, katerega so se po svojih odbornikih udeležile vse priključene strokovne organizacije, lepo število obratnih zaupnikov in drugih članov.

Plenumu je predsedoval s. **Dvoršak**, poročilo o delovanju medstrokovnega odbora pa je podal s. **Petejan**, iz katerega je bilo razvidno, da je odbor sledil in zavzel svoje stališče napram vsem problemom, ki so se tikali delavskih interesov.

Tajniško in blagajniško poročilo je podal s. **Čeh**. Iz prvega je razvidno, da je medstrokovni odbor obdržal 17 sej, 3 plenume, 2 članska sestanka in 1 velik javni shod v Kazini. Udeležil se je tudi javnega protidraginjskega shoda, ki se je vršil v dvorani pivovarne »Union«. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da medstrokovni odbor ni imel nikakršnih rednih dohodkov in je tekoče izdatke kril iz prejšnje gotovine.

Po kratki debati je bilo poročilo medstrokovnega odbora soglasno sprejeto in proti delu in akcijam ni bilo najmanjšega pomisleka ali kritike.

Pri 3. točki, »Položaj delavstva«, je poročal s. Petejan, ki je podal izčrpno poročilo o sedanjem položaju, v katerem se nahajajo delavci in nameščenci, kakor tudi o bodočih nalogah strokovnih organizacij. Njegovo poročilo je bilo podprto s številčnimi podatki glede plač, cen živilskih potrebščin itd.

O tej točki se je vršila obširna debata, v katero so posegli ss. Mikec, Knez, Pelikan, Ošlak, Zagernik in drugi.

Izvajanja prvega debatanta se niso tikala niti dela medstrokovnega odbora niti referata, pač pa bi spadala na oblastni kongres Strokovne komisije, ker je v takšnih vprašanjih le ta kompetenten.

Smernice za bodoče akcije, iznešene po referentu, so bile vzete na znanje.

Pri raznoterostih je s. Čeh poročal o volitvah obratnih zaupnikov in o pomenu istih. S. Petejan je poročal o potrebi izobraževalnega dela, a s. Dvoršak o potrebi delavskega tiska.

V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi:

Petejan Josip, Dvoršak Ivan, Bibič Martin, Zagernik Ivan, Bele Ivan, Angleitner Hubert in Kopič I.

Za namestnike so bili izvoljeni sledeči sodrugi:

Vogrin Franc, Knez I.

Kontrola:

Ternovšek Ivan, Gašparič, Zmazek Franc.

Delavsko-pevsko društvo »Cankar« bo priredilo v soboto, dne 6. februarja t. l. predpustno veselico v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Začetek ob 8. uri zvečer. Toči se prvovrstno vino v lastni režiji in po nizki ceni. Na sporedu je ples in druge zabavne točke. Vstopnina 10.— Din. Prijatelji se vabijo na ta naš večer!

Odbor

delav. pevsk. društva »Cankar«.

Kultura.

10 godina rada Saveza Grafičkih Radnika-ca Jugoslavije u Zagrebu, je ime lepi knjigi, ki jo je izdal za IV. redni kongres S. G. J. Knjiga šteje 106 strani poročila o desetletnem obstoju in delovanju te močne strokovne organizacije z mnogimi statističnimi podatki in tabelami. V knjigi so slike saveznih hiš v Zagrebu, Beogradu, Ljubljani, Osjeku, Subotici in Novem Sadu. Slika kongresa ujedinjenja, ki je bil v Zagrebu 1920, in I., II. in III. rednega kongresa, slika prvega predsednika, Živodara Glasovića, predsednikov Vilima Bukšega, Stjepana Vellaja, Julija Linharta in sedanjega predsednika Franjo Regela ter tajnika Bogoslava Jošta in Eugena Štarka. Nadalje je spominski seznam vseh v zadnjih 10 letih umrlih članov iz cele Jugoslavije, ter imenik članov saveza s plačano članarino do 27. decembra 1930.

To poročilo in ves pregled je zgodovinska knjiga strokovnega gibanja Saveza grafičnih radnika(ca) in kaže, kaj zmore solidarnost in zavednost, kaj pomeni »MI«. Častitamo in želimo še trdnejšega dela, posebno v ideologiji pokretaštva in končnega cilja.

Literatura, 6. štev. za december prinaša novelo August Cesarca: »Posjeta iz daleka«. Ima več znanstvenih, dobrih razprav K. Racina, A. Joffeja, S. Galogaže in Kibalčiča, ter več slik. Urejuje prof. pisatelj Stevan Galogaža. Naroča se: Zagreb, Gunduličeva ul. 47.

Stožer, januarska številka prinaša več lepih črtic, znanstvenih razprav in pesmi, med njimi tudi »Pesem tovarne« od Iv. Vuka. Oprema je lepa z naslovno sliko. Urejuje Jovan Popović. Naroča se v Beogradu, Knez Milutina 38-II.

Svoboda, št. 1. za mesec januar, ki je izšla že ob božiču, ima novo opremo, prav okusno in privlačno. Vsebina je bogata, posebno je poučen spis »Današnje stanje delavskega gibanja«. Istotako spisa: Jack London: »Debsov sen«, Tone Mačka: Francisco Ferrer, ki je bil predhodnik in mučenik svobodne Španije. M. Klopčič ima lepo mladinsko pesem, C. Štukelj pa prevaja izboren roman Leonharda Franka »Od treh milijonov trije«, ki se bo nadaljeval v vseh letošnjih zvezkih. Vsak organizirani sodrug in sodružica bi naj bila naročena na to našo, delavsko revijo. 3.— Din na mesec ni tak znesek, da bi se ne utrpel, koristi pa bi imel 100 krat več.

VIII. delavski prosvetni večer v mesecu februarju bosta priredili ljubljanska »Svoboda« in »Zarja« v sredo 17. februarja t. l. — Nastopili bodo solisti, sopran, tenor, bariton, duet na flavto, violino, godba »Zarja«, delavsko pevsko društvo »Cankar«. Pisatelj Cerkvenik bo predaval o proletarski kulturi.

Izdaja konzorcij »Delavca«. Predstavnik Ivan Vuk, Ljubljana. — Urejuje ter za tiskarno odgovarja Josip Ošlak v Mariboru. — Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru.